

[Kjær Rasmussen.]

neskeligheden, bør man tage dem med under loven. Vel, deres indsats blev øvet uden for landets grænser, men det viste sig jo alligevel, at den erkendelse af fascismens væsen, som de havde allerede midt i 1930-erne, kom til at holde. Selv samarbejdspolitikkerne herhjemme måtte nå dertil, om end det først var, da fascismens tilbage tog var klart for alle.

Altså som min afsluttende bemærkning her: lad os få Spanienskæmperne med ind under loven.

Hanne Reintoft: Det var på tide, der kom en revision af loven om erstatning til besættelsestidens ofre, og jeg må sige, at jeg stiller mig helt uforstående over for, at lovforslaget ikke skulle være en udvalgsbehandling værd. Det må nemlig siges, at de forbedringer, man foreløbig har tænkt sig gennemført i denne folketingssamling, er af meget beskeden karakter — uanset at alle, der sætter sig ind i problemerne omkring erstatningen til besættelsestidens ofre, ved, at vi netop i disse år drager meget triste erfaringer om, hvor hårdt ramt de pågældende egentlig er blevet, hvor tidligt de må dø, og i hvor ringe grad et flertal af disse mennesker har haft tilbageblevne muligheder for at klare sig på normal vis i samfundet. Sygdomme, meget ondartede sygdomme, psykiske skader af svær karakter, angst og håbløshed har i meget høj grad været det, der blev tilbage af livet for dem, der overlevede. De læger, der er specielt interesseret i disse følgesygdomme, kan både fra Norge og Danmark fortælle om hyppige førtidige dødsfald netop i disse år, og fra Sverige rapporteres det samme om de svenske Spaniensfrivillige: flere dødsfald om måneden i denne lille gruppe.

Jeg skal først komme med nogle bemærkninger om de ændringer, der er foreslået. Det er udmærket, at der nu kan ydes forskud på erstatningen uden tilbagebetalingspligt; det er også meget opportunt at komme med det forslag nu, da Frihedsfonden har brugt alle sine midler i alle de mange år til at yde de erstatninger, der hidtil ikke har været lovhjælp.

Det er også meget positivt, at man indfører regler om at se bort fra tidligere kapi-

taliseret erstatning, når invaliditeten fastsættes til mindst 50 pct., og jeg må se den ny bestemmelse som en erkendelse af, hvad jeg lige har nævnt, at mange symptomer og sygdomme først har vist sig langt senere end beregnet, fordi man ikke har været klar over, i hvor høj grad de pågældende var ramt.

At forhøje begravelseshjælpen er også udmærket, og det er i hvert tilfælde bittert aktuelt, då sa mange af dem dør i disse år. Det havde nok været bedre, om man var gået lidt videre i sin hjælp, mens de levede.

Det er jo ikke på nogen måde beløb, der kan ruinere vort samfund. Der findes omkring 5.000 tidligere KZ-fanger, mange af dem får overhovedet ingen erstatning. Af de 6.000 aktive modstandsfolk — det var, hvad vi kunne præstere herhjemme — er der ikke mange tilbage. Jeg vil gerne have oplyst antallet af personer på erstatningsloven, hvis ministeren kan skaffe det, og jeg vil også gerne spørge, hvorfor ministeren ikke har anmodet Frihedsfonden om en behovsanalyse. Der er, som hr. Kurt Brauer rigtigt sagde, ikke tale om den merudgift, der nævnes, for der spares beløb til invalidepension og andre ydelser til de personer, der får hjælp over erstatningsloven.

Det kan derfor være på sin plads at gøre opmærksom på, hvad der egentlig burde have stået i denne lov. Som det allerede er nævnt, er der et stort problem omkring de langvarigt illegale modstandsfolk, der nu flere år efter viser sig at lide af følgesygdomme og symptomer, der ikke adskiller sig særlig meget fra de tidligere internerede symptomer. Illegaliteten, angsten for fremtiden for kone og børn, presset under selve modstandskampen, alt dette viser sig nu at have været med til at nedbryde helbred og psyke. Medvirkende hertil har måske også været hele samfundets holdning over for tidligere modstandsfolk i de år, der er gået, siden krigen sluttede, den manglende accept, den megen kritik og den manglende omsorg og agtelse. I hvert tilfælde ved vi, at i lande, hvor holdningen har været mere positiv, har man ikke i nær så høj grad set disse psykiske følgesymptomer. Jeg vil gerne spørge ministeren, om man overvejer i højere grad at sørge for erstatning over loven til de langvarigt illegale; det kan vel egentlig